

Bruxelles, 26.4.2018
COM(2018) 236 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Combaterea dezinformării online: o abordare europeană

1. INTRODUCERE

Expunerea cetățenilor la dezinformare pe scară largă, inclusiv informații înșelătoare sau evident false, este o provocare majoră pentru Europa.

Societățile noastre democratice deschise depind de dezbaterile publice care permit cetățenilor bine informați să-și exprime voința prin procese politice libere și echitabile. În mod tradițional, mass-media joacă un rol esențial în ceea ce privește tragerea la răspundere a autorităților publice și furnizarea de informații care să le permită cetățenilor să își formeze propriile opinii cu privire la problemele societale și să se implice efectiv și activ în societatea democratică. În Europa, mass-media tradițională este supusă unor norme diverse privind imparțialitatea, pluralismul, diversitatea culturală, conținutul dăunător, publicitatea și conținutul sponsorizat. În Uniunea Europeană, democrația se bazează pe existența unor mijloace de informare libere și independente¹.

În prezent, internetul a sporit considerabil nu doar volumul și varietatea știrilor puse la dispoziția cetățenilor, dar a și schimbat profund modul în care cetățenii accesează și gestionează știrile. Utilizatorii tineri, în special, apelează acum la mijloace de informare online ca principala lor sursă de informații. Accesul facilitat la informații diverse de calitate poate crește rata de participare la procesele democratice, oferind tuturor posibilitatea de a se implica.

Cu toate acestea, noile tehnologii pot fi utilizate, în special prin intermediul platformelor de comunicare socială, pentru a disemina dezinformarea pe o scară și cu o rapiditate și o precizie de determinare a publicului țintă care sunt fără precedent, creând sfere de informații personalizate și devenind camere de ecou puternice pentru campaniile de dezinformare.

Dezinformarea erodează încrederea în instituții, precum și în mass-media digitală și tradițională și are efecte nocive asupra democrațiilor noastre prin afectarea capacității cetățenilor de a lua decizii în cunoștință de cauză. De asemenea, dezinformarea sprijină adesea idei și activități radicale și extremiste. Aceasta aduce atingere libertății de exprimare, care este un drept fundamental consacrat în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (carta)². Libertatea de exprimare cuprinde respectarea libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă, precum și dreptul cetățenilor de a formula opinii și de a primi și a transmite informații și idei „fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere”.

Obligația fundamentală a actorilor statali în ceea ce privește libertatea de exprimare și libertatea mass-mediei este aceea de a nu interveni, de a nu aplica cenzura și de a asigura un mediu favorabil pentru o dezbatere publică favorabilă incluziunii și pluralistă. Conținutul legal, chiar și atunci când este presupus dăunător, este, în general, protejat de libertatea de exprimare și trebuie să fie abordat în mod diferit față de conținutul ilegal, în cazul căruia eliminarea conținutului poate fi justificată. Așa cum a concluzionat Curtea

¹ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf

² Articolul 11 din cartă. Articolul 6 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană conferă un caracter obligatoriu cartei și precizează că aceasta „are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor.”

Europeană a Drepturilor Omului, acest lucru este deosebit de important în ceea ce privește alegerile³.

Diverși actori interni și străini utilizează pe scară largă campaniile online de dezinformare în masă pentru a semăna neîncredere și a crea tensiuni societale, cu consecințe potențiale grave pentru securitatea noastră. În plus, campaniile de dezinformare demarate de țări terțe pot face parte din amenințările hibride la adresa securității interne, inclusiv la adresa proceselor electorale, în special în combinație cu atacurile cibernetice. De exemplu, doctrina militară rusească recunoaște în mod explicit războiul informațional drept unul dintre domeniile sale⁴.

Răspândirea dezinformării afectează, de asemenea, procesele de elaborare a politicilor prin influențarea distorsionată a opiniei publice. Actorii naționali și străini pot utiliza dezinformarea pentru a manipula politicile, dezbaterile societale și comportamentele în domenii precum schimbările climatice, migrația, siguranța publică, sănătatea⁵ și finanțele. Dezinformarea poate contribui, de asemenea, la diminuarea încrederii în știință și în dovezile empirice.

În 2014, Forumul Economic Mondial a identificat răspândirea rapidă a dezinformării online ca fiind una dintre principalele 10 tendințe din societățile moderne⁶.

În 2016, agregatoarele de știri de pe platformele de comunicare socială și motoarele de căutare au fost, în ansamblu, principalele modalități de consultare online a știrilor pentru 57 % dintre utilizatorii din UE⁷. În ceea ce privește tinerii, o treime dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani afirmă că platformele de comunicare socială sunt principala lor sursă de știri⁸.

80 % dintre europeni au întâlnit informații pe care le consideră false sau înșelătoare, de cel puțin câteva ori pe lună. 85 % dintre respondenți percep aceasta ca reprezentând o problemă în țara lor⁹.

Platformele online care distribuie conținut, în special platformele de comunicare socială, serviciile de partajare a materialelor video și motoarele de căutare, joacă un rol esențial în răspândirea și amplificarea dezinformării online. Aceste platforme nu au reușit până acum să acționeze în mod proporțional, neaflându-se la înălțimea provocării reprezentate de dezinformare și utilizarea infrastructurilor platformelor în scop de manipulare. S-au luat o serie de măsuri limitate pentru a combate răspândirea dezinformării online, dar numai într-un număr scăzut de țări și neincluzând un număr mare de utilizatori. În plus, există îndoieli serioase în ceea ce privește platformele - dacă acestea își protejează

³ [A se vedea, de exemplu, cauza Bowman/Regatul Unit \(141/1996/760/961\)
 <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-58134>.](http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-58134)

⁴ <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>

⁵ În ceea ce privește ezitățile legate de vaccinare, Comisia propune o recomandare a Consiliului care conține măsuri specifice menite să monitorizeze și să combată dezinformarea în acest domeniu. A se vedea COM (2018)245/2.

⁶ <http://reports.weforum.org/outlook-14/top-ten-trends-category-page/10-the-rapid-spread-of-misinformation-online/>.

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eurobarometer-internet-users-preferences-accessing-content-online>.

⁸ *Digital News Report 2017*, Institutul Reuters, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/risj-review/2017-digital-news-report-now-available>.

⁹ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

suficient utilizatorii împotriva utilizării neautorizate a datelor lor cu caracter personal de către părți terțe, așa cum au demonstrat recente dezvăluiri Facebook/Cambridge Analytica, examinate în prezent de către autoritățile din domeniul protecției datelor, referitoare la datele cu caracter personal obținute de la milioane de utilizatori din UE ai platformelor de comunicare socială și exploatare în contexte electorale.

Creșterea gradului de dezinformare și gravitatea amenințării au determinat creșterea gradului de conștientizare a acestei probleme și a îngrijorării în rândul societății civile, atât în statele membre ale UE, cât și pe plan internațional. În martie 2015, Consiliul European a invitat Înalțul Reprezentant să elaboreze un plan de acțiune pentru a aborda campaniile de dezinformare în curs ale Rusiei¹⁰, invitație care a condus la instituirea Grupului operativ East Stratcom, care funcționează începând din septembrie 2015, conform planificării. În iunie 2017, Parlamentul European a adoptat o rezoluție prin care invita Comisia „să analizeze în detaliu situația actuală și cadrul juridic cu privire la știrile false și să verifice posibilitatea unei intervenții legislative pentru a limita difuzarea și răspândirea conținutului fals¹¹.” În martie 2018, Consiliul European a afirmat că „rețelele sociale și platformele digitale trebuie să garanteze practici transparente și protecția deplină a vieții private și a datelor cu caracter personal ale cetățenilor.”¹² *Declarația comună referitoare la libertatea de exprimare și „știrile false”, dezinformare și propagandă*, adoptată în 2017 de către raportorii speciali desemnați de organizațiile internaționale¹³, asigură o abordare concentrată a aplicării standardelor internaționale privind drepturile omului în cazul acestui fenomen.

În prezent, mai multe state membre analizează posibile măsuri menite să protejeze integritatea proceselor electorale împotriva dezinformării online și să asigure transparența publicității politice online¹⁴.

Cu toate acestea, este evident că, deși protecția procesului electoral ține în primul rând de competența statelor membre, dimensiunea transfrontalieră a dezinformării online face necesară stabilirea unei abordări europene pentru a asigura acțiuni eficiente și coordonate și pentru a proteja UE împreună cu cetățenii, politicile și instituțiile sale.

Prezenta comunicare a fost elaborată ținând cont de ample consultări cu cetățenii și părțile interesate. La sfârșitul anului 2017, Comisia a înființat un grup de experți la nivel înalt care să ofere consiliere cu privire la această chestiune. Grupul și-a prezentat raportul la data de 12 martie 2018¹⁵. Comisia a lansat, de asemenea, o amplă consultare publică, incluzând chestionare online la care s-au primit 2 986 de răspunsuri,¹⁶ dialoguri

¹⁰ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2015/03/20/conclusions-european-council/>

¹¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0272+0+DOC+PDF+V0//RO>.

¹² <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/03/23/european-council-conclusions-22-march-2018/>.

¹³ *Joint Declaration on Freedom of Expression and "Fake News", Disinformation and Propaganda*, <http://www.osce.org/fom/302796?download=true>.

¹⁴ Unele state membre au adoptat – sau intenționează să adopte – măsuri privind publicitatea politică. Acestea includ, printre altele, recentul proiect de lege francez privind informațiile false și orientările fără caracter obligatoriu propuse de autoritatea italiană de reglementare.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

structurate cu părțile interesate relevante și¹⁷ un sondaj de opinie Eurobarometru care a acoperit toate cele 28 de state membre¹⁸.

Prezenta comunicare expune punctul de vedere al Comisiei cu privire la provocările legate de dezinformarea online. Aceasta evidențiază principalele principii și obiective generale care ar trebui să ghideze acțiunile de sensibilizare a publicului cu privire la dezinformare și de combatere eficace a acestui fenomen, precum și măsurile specifice pe care Comisia intenționează să le întreprindă în acest sens.

2. CADRUL ȘI CAUZELE DEZINFORMĂRII ONLINE

2.1. Cadru

Dezinformarea este înțeleasă drept o serie de informații al căror caracter fals sau înșelător poate fi verificat, care sunt create, prezentate și diseminate pentru a obține un câștig economic sau pentru a induce publicul în eroare în mod deliberat și care pot provoca un prejudiciu public. Prejudiciul public cuprinde amenințări aduse proceselor democratice politice și de elaborare a politicilor, precum și amenințări aduse bunurilor publice precum protecția sănătății cetățenilor UE, mediul sau securitatea. Dezinformarea nu include raportarea erorilor, satira și parodia sau știrile și comentariile partizane identificate în mod clar ca atare. Prezenta comunicare nu aduce atingere normelor de drept aplicabile la nivelul Uniunii sau la nivel național referitoare la chestiunile discutate, inclusiv în cazul dezinformării cu conținut ilegal¹⁹. Prezenta comunicare nu aduce atingere abordărilor și acțiunilor în curs referitoare la conținutul ilegal, inclusiv în ceea ce privește conținutul online cu caracter terorist și materialele referitoare la abuzuri sexuale asupra copiilor.

83 % dintre europeni consideră că știrile false prezintă o problemă pentru democrație în general, fie „în mod categoric” (45 %), fie „într-o anumită măsură” (38 %)²⁰.

Dezinformarea intenționată care vizează influențarea alegerilor și a politicilor în domeniul imigrației au fost principalele două categorii considerate susceptibile să aducă prejudicii societății, potrivit respondenților la o consultare publică organizată de către Comisie. Acestea au fost urmate îndeaproape de dezinformarea legată de politicile privind sănătatea, mediul și securitatea²¹.

2.2. Contextul și principalele cauze ale dezinformării

Proliferarea dezinformării are cauze economice, tehnologice, politice și ideologice interconectate.

În primul rând, răspândirea dezinformării este un simptom al unor fenomene mai ample care afectează societățile confruntate cu schimbări rapide. Precaritatea economică, escaladarea extremismului și tranzițiile culturale generează anxietate și asigură un teren

¹⁷ https://ec.europa.eu/epsc/events/high-level-hearing-preserving-democracy-digital-age_en și <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/fake-news>.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

¹⁹ Recomandarea Comisiei din 1 martie 2018 privind măsuri de combatere eficace a conținutului ilegal online [C(2018) 1177 final], <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online>.

²⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/first-findings-eurobarometer-fake-news-and-online-disinformation>.

²¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

propice pentru promovarea, prin campaniile de dezinformare, a tensiunilor societale, a polarizării și a neîncrederii. Organizațiile și agențiile cu putere de influență (fie ele întreprinderi, state sau organizații neguvernamentale cu interese în dezbaterile politice și strategice, inclusiv surse din afara UE) pot recurge la dezinformare în scopul manipulării dezbaterilor referitoare la politici și la societate. Impactul dezinformării diferă de la o societate la alta, în funcție de nivelurile de educație, cultura democratică, încrederea în instituții, caracterul incluziv al sistemelor electorale, rolul banilor în procesele politice și inegalitățile sociale și economice.

Pe termen lung, abordarea dezinformării va fi eficace numai dacă este însoțită de o voință politică clară de a consolida reziliența colectivă în sprijinul orientărilor noastre democratice și al valorilor europene.

Pe de altă parte, răspândirea dezinformării are loc în contextul transformării profunde a sectorului mass-media. Ascensiunea platformelor active în sectorul mijloacelor de informare în masă a afectat profund jurnaliștii și mass-media profesională de știri, care încă încearcă, în general, să își adapteze modelele de afaceri și să găsească noi modalități de monetizare a conținutului. În plus, unele platforme au preluat funcții asociate în mod tradițional organelor de presă, pătrunzând în domeniul realizării știrilor ca agregatori și distribuitori de conținut fără să dispună neapărat de cadrele și capacitățile editoriale ale acestor organe. Stimulentele economice ale acestora le determină să capteze o mare bază de utilizatori prin exploatarea efectelor de rețea și să prelungească la maximum timpul alocat de utilizatori serviciilor lor prin privilegierea cantității de informații în defavoarea calității acestora, indiferent de impact.

Între 2010 și 2014, veniturile totale ale editorilor de presă tipărită au scăzut cu 13,45 miliarde EUR și veniturile digitale au crescut cu 3,98 miliarde EUR: o pierdere a veniturilor nete de 9,47 miliarde EUR (-13 %) ²². În plus, editorii de presă raportează că declinul actual al sectorului a condus deja la închiderea sau reducerea echipelor lor editoriale ²³.

În al treilea rând, tehnologiile de socializare sunt manipulate în scopul răspândirii dezinformării, prin intermediul unei serii de etape consecutive: (i) creare; (ii) amplificarea prin platformele de socializare și alte media online și (iii) diseminarea de către utilizatori.

(i) Crearea dezinformării

Dezinformarea este un instrument de influențare puternic și necostisitor – și adesea profitabil din punct de vedere economic. Până în prezent, cele mai cunoscute cazuri au implicat articole scrise, completate uneori cu fotografii sau conținut audiovizual autentic scos din context. Însă în prezent sunt disponibile tehnologii noi, accesibile și ușor de utilizat pentru a crea imagini și conținuturi audiovizuale false (așa-numitele „deep fakes”), oferind mijloace mai puternice pentru manipularea opiniei publice.

²² http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=17211.

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-role-publishers-copyright-value-chain-and-panorama-exception>.

(ii) Amplificarea prin platformele de comunicare socială și alte media online

O varietate de factori asigură un teren propice pentru răspândirea dezinformării online. Mecanismele de proliferare a dezinformării sunt:

- cele bazate pe algoritmi: criteriile utilizate de algoritmi pentru a prioritiza afișarea de informații sunt determinate de modelul de afaceri al platformei și de modul în care aceasta privilegiază conținutul personalizat și senzațional, care, în mod normal, prezintă cea mai mare probabilitate de a atrage atenția și de a fi redistribuit de către utilizatori. Prin facilitarea schimbului de conținut personalizat între utilizatorii care împărtășesc aceleași opinii, algoritmi exacerbează în mod indirect polarizarea și consolidează efectele dezinformării;
- cele bazate pe publicitate: modelul digital actual al publicității este adesea bazat pe numărul de clicuri, aspect ce recompensează conținutul viral și senzațional. Acest model se bazează pe rețele publicitare operate de agenții care asigură plasarea în timp real a anunțurilor publicitare pe baza procesului decizional algoritmic. Acest lucru facilitează plasarea de reclame pe site-uri web care publică conținut senzațional ce face apel la emoțiile utilizatorilor, inclusiv dezinformarea;
- cele susținute de tehnologie: tehnologiile online, cum ar fi serviciile automatizate (denumite „boți”), amplifică artificial răspândirea dezinformării. Aceste mecanisme pot fi facilitate prin profiluri simulate (conturi false) care nu au în spate niciun utilizator autentic, orchestrate uneori la scară masivă (denumite „fabrici de trolli”).

(iii) Difuzarea de către utilizatori

Utilizatorii înșiși joacă, de asemenea, un rol în diseminarea dezinformării, care tinde să se deplaseze mai rapid pe platformele de comunicare socială din cauza înclinației utilizatorilor de a partaja conținuturi fără nicio verificare prealabilă. Volumul și viteza tot mai mari ale conținutului care circulă online sporesc riscul de distribuire nediferențiată a dezinformării.

Deși cele mai populare site-uri web de știri au o audiență lunară medie mai ridicată, știrile false se răspândesc cu mai mare viteză. De exemplu, în Franța, un serviciu de știri false a generat o medie de peste 11 milioane de interacțiuni pe lună – de cinci ori mai mare decât serviciile de știri mai consacrate²⁴.

Respondenții la consultarea publică au considerat că dezinformarea se răspândește mai ușor prin intermediul mijloacelor de comunicare online, deoarece face apel la emoțiile cititorilor (88 %), poate influența dezbaterile publice (84 %) și este concepută pentru a genera venituri (65 %)²⁵.

²⁴*Measuring the reach of „fake news” and online disinformation in Europe*, Institutul Reuters <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/our-research/measuring-reach-fake-news-and-online-disinformation-europe>.

²⁵<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

3. O ABORDARE EUROPEANĂ PENTRU COMBATerea DEZINFORMĂRII ONLINE

Având în vedere complexitatea subiectului și ritmul rapid al evoluțiilor din mediul digital, Comisia consideră că orice răspuns strategic ar trebui să fie cuprinzător, să evalueze în mod continuu fenomenul dezinformării și să adapteze obiectivele politicilor în funcție de evoluția acestuia.

Nimeni nu ar trebui să se aștepte ca o singură soluție să poată gestiona toate provocările legate de dezinformare. În același timp, lipsa de reacție nu reprezintă o opțiune.

În opinia Comisiei, următoarele principii și obiective generale ar trebui să ghideze acțiunile de combatere a dezinformării:

- în primul rând, îmbunătățirea transparenței în ceea ce privește originea informațiilor și modul în care acestea sunt produse, sponsorizate, difuzate și direcționate, pentru a permite cetățenilor să evalueze conținutul pe care îl accesează online și pentru a descoperi potențialele încercări de manipulare a opiniei;
- în al doilea rând, promovarea diversității informațiilor, pentru a permite cetățenilor să ia decizii în cunoștință de cauză, bazate pe gândire critică, prin sprijinirea jurnalismului de înaltă calitate, educație în domeniul mass-mediei și reechilibrarea relației dintre creatorii și distribuitorii de informații;
- în al treilea rând, promovarea credibilității informațiilor, oferind un indiciu al fiabilității lor, în special cu ajutorul notificarilor de încredere, și prin îmbunătățirea trasabilității informațiilor și a autentificării furnizorilor influenți de informații;
- în al patrulea rând, elaborarea unor soluții favorabile incluziunii. Soluțiile eficiente pe termen lung necesită sensibilizarea publicului, o educație mai bună în domeniul mass-mediei, implicarea cât mai multor părți interesate și cooperarea dintre autoritățile publice, platformele online, agențiile de publicitate, notificarorii de încredere, jurnaliști și grupurile de media.

Pe baza tuturor contribuțiilor colectate, Comisia intenționează să întreprindă acțiunile descrise în cele ce urmează. Acestea completează Regulamentul general privind protecția datelor, care va fi aplicabil în întreaga UE începând cu 25 mai 2018 și care va consolida protecția datelor cu caracter personal ale utilizatorilor de platforme online²⁶. Regulamentul general privind protecția datelor clarifică noțiunea de consimțământ și include conceptul esențial al transparenței prelucrării. De asemenea, clarifică și armonizează condițiile în care datele cu caracter personal pot fi transmise mai departe („prelucrate ulterior”).

3.1. Un ecosistem online mai transparent, mai demn de încredere și mai responsabil

Mecanismele care permit crearea, amplificarea și răspândirea dezinformării se bazează pe o lipsă de transparență și trasabilitate în ecosistemul platformelor existente, precum și pe

²⁶ Regulamentul nr. 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE.

impactul algoritmilor și al modelelor de publicitate online. Prin urmare, este necesar să se promoveze modificări adecvate ale comportamentului platformelor, un ecosistem mai responsabil al informațiilor, îmbunătățirea capacităților de verificare factuală și a cunoștințelor colective cu privire la dezinformare, precum și utilizarea de noi tehnologii pentru îmbunătățirea modului în care informațiile sunt produse și diseminate online.

3.1.1. Platformele online trebuie să acționeze rapid și cu eficacitate pentru a proteja utilizatorii împotriva dezinformării

Există din ce în ce mai multe așteptări ca platformele online nu numai să respecte obligațiile legale prevăzute de legislația UE și cea națională, ci și să acționeze cu o responsabilitate corespunzătoare, având în vedere rolul lor central, astfel încât să asigure un mediu online sigur, să protejeze utilizatorii împotriva dezinformării și să le permită acestora accesul la opinii politice diversificate.

În ansamblu, platformele nu au asigurat un grad suficient de transparență referitor la publicitatea politică și conținutul sponsorizat. De asemenea, acestea nu au pus la dispoziție informații suficiente referitoare la utilizarea de tehnici de diseminare strategică, cum ar fi formatorii de opinie plătiți și/sau roboții, pentru diseminarea mesajelor. Acest aspect a fost un factor determinant major al inițiativelor din unele state membre și țări terțe care au adoptat măsuri privind transparența legată de publicitatea politică online.

Comisia face apel la platforme să își intensifice în mod decisiv eforturile pentru a lupta împotriva dezinformării online. Comisia consideră că autoreglementarea poate contribui la aceste eforturi, cu condiția să fie pusă în aplicare și monitorizată cu eficacitate.

În acest scop, Comisia va sprijini dezvoltarea unui cod de bune practici ambițios, plecând de la principiile-cheie propuse de grupul de experți la nivel înalt²⁷, prin care platformele online și industria de publicitate să se angajeze să atingă următoarele obiective:

- să îmbunătățească în mod semnificativ controlul plasării de publicitate, în special pentru a reduce veniturile vectorilor dezinformării, și să limiteze opțiunile de direcționare pentru publicitatea politică;
- să asigure transparența cu privire la conținutul sponsorizat, în special publicitatea de natură politică și publicitatea tematică; aceasta ar trebui să fie completată de registre în care să fie furnizate informații extinse despre conținutul sponsorizat, precum identitatea reală a sponsorului, sumele cheltuite și criteriile de direcționare utilizate. ar trebui să se instituie mecanisme similare care să permită utilizatorilor să înțeleagă motivele pentru care au fost vizați de un anumit anunț publicitar;
- să intensifice și să demonstreze eficacitatea eforturilor de închidere a conturilor false;
- să faciliteze evaluarea de către utilizatori a conținutului prin intermediul unor indicatori de credibilitate a surselor de conținut, bazați pe criterii obiective și aprobați de asociațiile mass-mediei de știri, în conformitate cu principiile și

²⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>, p. 32 din raportul HLEG.

procesele jurnalistice, transparența în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei și identitatea verificată;

- să dilueze vizibilitatea dezinformării prin facilitarea găsirii de conținuturi demne de încredere;
- să stabilească sisteme de marcare și norme clare pentru boți și să se asigure că activitățile lor nu pot fi confundate cu interacțiunile interumane;
- să ofere utilizatorilor instrumente care să permită o experiență online personalizată și interactivă pentru a facilita descoperirea conținutului și accesul la diferite surse de știri care să reprezinte puncte de vedere diferite; să le ofere utilizatorilor instrumente ușor de accesat pentru a raporta dezinformarea;
- să se asigure că serviciile online includ, prin concepție, garanții împotriva dezinformării; printre acestea ar trebui să se numere, de exemplu, informații detaliate privind comportamentul algoritmilor care prioritizează afișarea conținutului, precum și elaborarea unor metodologii de testare;
- să furnizeze organizațiilor de verificare factuală de încredere și mediului academic acces la datele platformelor (în special prin intermediul interfețelor de programare a aplicațiilor), cu respectarea vieții private a utilizatorilor, a secretelor comerciale și a proprietății intelectuale, ceea ce le va permite să înțeleagă mai bine funcționarea algoritmilor asociați, precum și să analizeze și să monitorizeze mai bine dinamica dezinformării și impactul acesteia asupra societății.

Acțiunile care urmăresc aceste obiective ar trebui să respecte cu strictețe libertatea de exprimare și ar trebui să includă garanții care să prevină utilizarea lor abuzivă, de exemplu cenzurarea limbajului critic, satiric, în dezacord sau șocant²⁸. De asemenea, acțiunile respective ar trebui să respecte angajamentul Comisiei pentru un internet deschis, sigur și fiabil.

*Comisia va convoca un forum multilateral privind dezinformarea, care să ofere un cadru pentru o cooperare eficientă între părțile interesate relevante, inclusiv platformele online, industria de publicitate și principalele agenții de publicitate și să asigure un angajament pentru coordonarea și intensificarea eforturilor de combatere a dezinformării. Acest forum este separat de Forumul UE pentru internet privind conținutul online cu caracter terorist. Primul rezultat al Forumului ar trebui să fie un **Cod de bune practici privind dezinformarea, aplicabil la nivelul întregii Uniuni Europene**, care ar urma să fie publicat până în iulie 2018, în vederea producerii de efecte măsurabile până în octombrie 2018. Comisia va evalua punerea în aplicare a acestuia printr-o colaborare extinsă cu părțile interesate și pe baza unor indicatori-cheie de performanță bazați pe obiectivele menționate mai sus. În cazul în care rezultatele nu sunt satisfăcătoare, Comisia poate propune acțiuni suplimentare, inclusiv acțiuni cu caracter de reglementare.*

În paralel, Comisia va lansa un studiu pentru a examina aplicabilitatea normelor UE, precum și eventualele lacune în ceea ce privește identificarea conținutului online

²⁸ Așa cum a constatat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, libertatea de exprimare se aplică nu numai informațiilor și ideilor primite în mod favorabil ori inofensive, ci și celor care „insultă, șochează sau deranjează.” Handyside/Regatul Unit, apelul nr. 5493/72 (7 decembrie 1976), § 49.

sponsorizat. În acest context, Comisia va evalua, de asemenea, eficacitatea unor eventuale instrumente de identificare a conținutului online sponsorizat.

3.1.2. Consolidarea verificării factuale, a cunoștințelor colective și a capacității de monitorizare în ceea ce privește dezinformarea

Verificatorii veridicității informațiilor au apărut ca un element integrant al lanțului valoric al mass-mediei, verificând și evaluând credibilitatea conținutului pe baza faptelor și dovezilor. Aceștia analizează, de asemenea, sursele și procesele de creare și diseminare a informațiilor. Credibilitatea verificatorilor veridicității informațiilor depinde de independența lor și de respectarea normelor etice și de transparență stricte.

O rețea densă de verificatori redevabili și independenți ai veridicității informațiilor reprezintă o cerință esențială pentru un ecosistem digital sănătos. Verificatorii veridicității informațiilor trebuie să funcționeze pe baza unor standarde ridicate, cum ar fi *Codul de principii*²⁹ al Rețelei internaționale de verificatori ai veridicității informațiilor.

În plus, multe aspecte ale dezinformării rămân insuficient analizate și accesul la datele platformelor online este încă limitat. Un răspuns eficient necesită un corp solid de fapte și dovezi privind răspândirea dezinformării și impactul acesteia. Colectarea de date suplimentare și analiza realizate de verificatorii veridicității informațiilor și cercetătorii din mediul academic ar trebui să includă următoarele activități:

- monitorizarea permanentă a amplitudinii, tehnicilor și instrumentelor, precum și a naturii exacte și impactului potențial al dezinformării;
- identificarea și cartografierea mecanismelor dezinformării care contribuie la amplificarea digitală;
- contribuția la dezvoltarea de indicatori echitabili, obiectivi și fiabili referitori la transparența surselor și
- schimbul de cunoștințe cu mass-media de știri, cu platformele și cu autoritățile publice pentru a spori gradul de conștientizare publică cu privire la dezinformare.

Asigurarea unui acces mai bun la datele platformelor online și un spațiu securizat pentru analizarea și schimbul de informații sunt cerințe esențiale.

Ca un prim pas, Comisia va sprijini crearea unei rețele europene independente de verificatori ai veridicității informațiilor pentru a stabili metode de lucru comune, pentru a face schimb de bune practici, pentru a asigura cea mai mare acoperire posibilă în întreaga UE și pentru a participa la activități de verificare factuală și activități conexe comune. Rețeaua va fi invitată să participe la forumul multilateral cu privire la dezinformare. Comisia va pune la dispoziția rețelei instrumente online (de exemplu, un spațiu partajat securizat) care să permită colaborarea lor.

²⁹ Codul de principii al Rețelei internaționale de verificatori ai veridicității informațiilor (*International Fact-Checking Network – IFCN*) este destinat organizațiilor care publică periodic rapoarte imparțiale referitoare la exactitatea declarațiilor făcute de personalități publice și instituții importante și a altor declarații de interes pentru societate, difuzate pe scară largă, <https://www.poynter.org/international-fact-checking-network-fact-checkers-code-principles>.

*Într-o a doua etapă, Comisia va lansa o **platformă europeană online securizată privind dezinformarea** pentru a sprijini rețeaua europeană independentă a verificatorilor veridicității informațiilor și a cercetătorilor relevanți din mediul academic. Platforma ar trebui să ofere instrumente transfrontaliere de colectare și de analiză a datelor, precum și acces la date deschise de la nivelul întregii UE, cum ar fi informații statistice independente și fiabile. Acest lucru va permite rețelei să acționeze ca notificatori de încredere. De asemenea, aceasta va facilita o mai bună înțelegere a dezinformării online și formularea unor strategii bazate pe dovezi pentru limitarea răspândirii acesteia. În acest scop, Comisia va lua în considerare utilizarea mecanismului „Conectarea Europei” și se va baza pe experiența dobândită în urma punerii în aplicare a programului „Un internet mai sigur”.*

3.1.3. Susținerea responsabilității online

Identificarea sursei de dezinformare prin asigurarea trasabilității sale pe tot parcursul diseminării sale este esențială pentru tragerea la răspundere a autorilor, precum și pentru sporirea încrederii în furnizorii identificabili de informații și încurajarea unui comportament mai responsabil în mediul online. De exemplu, un utilizator ar putea alege să interacționeze pe platformele online numai cu utilizatori care s-au identificat.

În acest scop, Regulamentul privind identificarea electronică³⁰ oferă un mediu normativ previzibil pentru utilizarea, recunoașterea și asigurarea aplicării serviciilor de identificare electronică, de autentificare și de încredere online la nivel transfrontalier, care ar putea fi folosite pentru dezvoltarea și utilizarea voluntară a unor sisteme de identificare securizată a furnizorilor de informații, pe baza celor mai înalte standarde de securitate și de protecție a vieții private, inclusiv eventuala utilizare a pseudonimelor verificate.

Pentru a facilita investigarea comportamentului online rău intenționat, astfel cum s-a precizat în Comunicarea comună privind securitatea cibernetică prezentată în septembrie 2017, Comisia va continua să promoveze adoptarea versiunii 6 a protocolului Internet (IPv6), care permite alocarea unui singur utilizator pentru fiecare adresă IP. De asemenea, Comisia își va continua eforturile pentru a îmbunătăți funcționarea, disponibilitatea și exactitatea informațiilor din sistemele WHOIS cu nume de domeniu și IP³¹ în concordanță cu eforturile organizației Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) și în deplină conformitate cu normele privind protecția datelor.

Comisia va încuraja Rețeaua de cooperare eIDAS să promoveze, în colaborare cu platformele, sistemele online voluntare care permit identificarea furnizorilor de informații pe baza mijloacelor de identificare electronică și de autentificare demne de încredere, inclusiv a pseudonimelor verificate, astfel cum se prevede în Regulamentul privind identificarea electronică.

Luată împreună, acestea ar contribui, de asemenea, la limitarea atacurilor cibernetice care sunt adesea combinate cu campaniile de dezinformare în contextul amenințărilor hibride.

³⁰ Regulamentul nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE.

³¹ <https://whois.icann.org/en>

3.1.4. Valorificarea oportunităților oferite de noile tehnologii

Tehnologiile emergente vor modifica în continuare modul în care informațiile sunt produse și diseminate și pot juca un rol central în combaterea dezinformării pe termen mai lung. De exemplu:

- inteligența artificială, supusă unei supravegheri umane corespunzătoare, va fi crucială pentru verificarea, identificarea și marcarea dezinformării;
- tehnologiile media ce asigură experiențe online personalizabile și interactive pot ajuta cetățenii să descopere conținuturi și să identifice dezinformarea;
- tehnologiile inovatoare, cum ar fi tehnologia *blockchain*, pot contribui la menținerea integrității conținutului, validarea fiabilității informațiilor și/sau a surselor acestora, susținerea transparenței și a trasabilității și promovarea încrederii în știrile difuzate pe internet. Acestea ar putea fi combinate cu utilizarea identificării și autentificării electronice demne de încredere și a pseudonimelor verificate iar
- algoritmi cognitivi care gestionează informații relevante în funcție de context, inclusiv exactitatea și calitatea surselor de date, vor îmbunătăți relevanța și fiabilitatea rezultatelor căutărilor.

Comisia este activă în domeniul tehnologiilor emergente, în special prin intermediul inițiativei referitoare la internetul de nouă generație³².

Comisia va utiliza pe deplin programul de lucru Orizont 2020 pentru a mobiliza aceste tehnologii. În viitor, Comisia va analiza, de asemenea, posibilitatea oferirii de sprijin suplimentar pentru a contribui la mobilizarea de instrumente de combatere a dezinformării, la accelerarea introducerii pe piață a activităților de inovare cu impact puternic și la încurajarea parteneriatelor dintre cercetători și întreprinderi.

3.2. Procese electorale securizate și reziliente

Securitatea proceselor electorale, baza democrației noastre, necesită o atenție deosebită. În prezent, dezinformarea aparține unei game mai largi de instrumente utilizate pentru a manipula procesele electorale, cum ar fi pirateria sau vandalizarea site-urilor web sau obținerea accesului la informații cu caracter personal despre politicieni și divulgarea acestora. Operațiunile facilitate de tehnologiile informatice pot fi folosite pentru a compromite integritatea informațiilor publice și pentru a preveni identificarea surselor de dezinformare. Acest lucru este foarte important în timpul campaniilor electorale, în cazul cărora calendarele încărcate pot împiedica detectarea dezinformării și răspunsul în timp util.

În ultimii ani, s-au detectat tactici de manipulare și dezinformare online în timpul alegerilor în cel puțin 18 țări, iar „tacticile de dezinformare au contribuit la un al șaptelea an consecutiv de declin general al libertății internetului”³³.

În perspectiva alegerilor din 2019 pentru Parlamentul European, Comisia a încurajat³⁴ autoritățile naționale competente să identifice cele mai bune practici pentru depistarea,

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/next-generation-internet-initiative>.

³³ Raportul *Freedom on the net 2017*, Freedom house, <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

atenuarea și gestionarea riscurilor la adresa procesului electoral prezentate de atacurile cibernetice și dezinformare. În cadrul grupului de cooperare instituit în temeiul Directivei privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice (Directiva NIS), statele membre au început să identifice inițiativele europene existente privind securitatea cibernetică a rețelelor și a sistemelor informatice utilizate pentru procesele electorale, în scopul elaborării unor orientări voluntare.

Colocviul privind drepturile fundamentale din 26-27 noiembrie 2018 se va axa pe „democrație”. Se vor discuta elementele care sunt esențiale pentru societățile democratice sănătoase și favorabile incluziunii, inclusiv oportunitățile și provocările generate de digitalizare pentru o dezbatere democratică pluralistă și în cunoștință de cauză, precum și efectele negative ale propagandei.

Comisia va iniția un dialog continuu pentru a sprijini statele membre să gestioneze riscurile la adresa procesului electoral democratic prezentate de atacurile cibernetice și dezinformare, mai ales în perspectiva desfășurării alegerilor în diverse state membre și a alegerilor europene din 2019. Acesta va include:

- măsuri subsecvente corespunzătoare ca urmare a unui prim schimb cu statele membre în cadrul conferinței pe tema celor mai bune practici electorale care a avut loc în perioada 25-26 aprilie 2018;

- împreună cu Agenția Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și a Informațiilor, tot sprijinul necesar activității desfășurate de grupul de cooperare NIS cu privire la securitatea cibernetică a alegerilor. Până la sfârșitul anului 2018, grupul ar trebui să realizeze un compendiu de recomandări și măsuri practice care pot fi puse în aplicare de către statele membre pentru a securiza ciclurile electorale;

- o conferință la nivel înalt cu statele membre privind amenințările cibernetice la adresa alegerilor, care va avea loc spre sfârșitul anului 2018 sub egida Grupului operativ pentru uniunea securității.

3.3. Stimularea educației, inclusiv în domeniul mass-mediei

Dezvoltarea pe tot parcursul vieții a competențelor critice și digitale, în special în rândul tinerilor, este crucială pentru a consolida reziliența societăților noastre la dezinformare.

Planul de acțiune pentru educația digitală, adoptat de Comisie în ianuarie 2018³⁵, evidențiază riscurile pe care dezinformarea le prezintă pentru cadrele didactice și elevi, precum și nevoia urgentă de a dezvolta aptitudinile și competențele digitale ale tuturor elevilor, atât prin sistemul de învățare formală, cât și prin sistemul de învățare non-formală. Cadrul competențelor digitale pentru cetățeni, elaborat de Comisie, stabilește gama largă de competențe de care au nevoie toți elevii, de la educația în domeniul informației și al datelor, până la crearea de conținuturi digitale și siguranța și confortul online³⁶.

³⁴ Recomandarea Comisiei din 14.2.2018 privind consolidarea caracterului european și a desfășurării eficiente a alegerilor din 2019 pentru Parlamentul European, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0234>.

³⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0022&qid=1524587637977&from=RO>.

³⁶ <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>.

Majoritatea respondenților la consultarea publică au considerat că educarea și responsabilizarea utilizatorilor pentru ca aceștia să acceseze și să utilizeze mai bine informațiile online, precum și informarea utilizatorilor atunci când conținutul este generat sau răspândit de un bot sunt măsuri pe care le pot lua platformele online și care ar avea un impact puternic în ceea ce privește prevenirea răspândirii dezinformării³⁷.

Din cauza dimensiunii transfrontaliere a dezinformării, UE trebuie să sprijine diseminarea de bune practici în statele membre pentru a crește reziliența cetățenilor, iar Comisia își poate consolida și mai mult acțiunile care vizează tinerii și adulții:

- Comisia conduce Grupul de experți privind educația în domeniul mass-mediei și sprijină proiecte pilot, cum ar fi cel intitulat „Educație în domeniul mediatic pentru toți”³⁸;
- în Directiva serviciilor mass-media audiovizuale se recunoaște importanța educației în domeniul mass-mediei³⁹ și revizuirea acesteia vizează consolidarea monitorizării acțiunilor întreprinse de autoritățile statelor membre în acest domeniu⁴⁰;
- Comisia sprijină mai multe inițiative, inclusiv prin intermediul programului Erasmus+, cu privire la siguranța pe internet, confortul digital și competențele digitale, care au scopul de a asigura o cunoaștere critică de către cetățeni, în special de către tineri, a mediului digital, care, la rândul său, contribuie la consolidarea educației în domeniul mass-mediei digitale;
- statele membre, partenerii sociali și organizațiile din domeniul educației fac schimb de experiență și bune practici privind educația digitală prin intermediul Grupului de lucru al UE privind aptitudinile și competențele digitale⁴¹;
- Comisia încurajează statele membre să mobilizeze resursele necesare și să includă în politicile lor educaționale cetățenia digitală, educația în domeniul mass-mediei, dezvoltarea competențelor de gândire critică pentru mediul online, precum și activități de sensibilizare cu privire la dezinformare și tehnicile de amplificare online. În acest sens, este esențial ca profesorii să beneficieze de sprijin, care să includă cursuri de formare și schimburi de bune practici.

De asemenea, Comisia:

- *va încuraja verificatorii independenți ai veridicității informațiilor și organizațiile societății civile să furnizeze materiale educaționale pentru școli și*

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/summary-report-public-consultation-fake-news-and-online-disinformation>.

³⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/2016-call-proposals-pilot-project-media-literacy-all>

³⁹ În Directiva serviciilor mass-media audiovizuale se prevede că „ar trebui promovată dezvoltarea educației în domeniul mass-media în toate categoriile sociale, și evoluția acesteia ar trebui urmărită îndeaproape” (considerentul 47).

⁴⁰ În abordarea sa generală, Consiliul a inclus obligația statelor membre de a promova și de a lua măsuri pentru dezvoltarea competențelor mediatică. Această cerință este discutată în prezent de colegiitori în cadrul procesului de revizuire a Directivei serviciilor mass-media audiovizuale.

⁴¹ https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/digital-skills-competences_ro

profesori;

- *va include în campania # SaferInternet4EU⁴² inițiative specifice care să vizeze dezinformarea online;*
- *va organiza o Săptămână europeană a educației în domeniul mass-mediei cu scopul de a sensibiliza opinia publică și de a sprijini cooperarea transfrontalieră între organizațiile relevante;*
- *va prezenta rapoarte referitoare la educația în domeniul mass-mediei în contextul aplicării Directivei privind serviciile mass-media audiovizuale;*
- *va colabora cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, în cadrul Programului pentru evaluarea internațională a elevilor, cu scopul de a analiza posibilitatea de a adăuga educația în domeniul mass-mediei la criteriile utilizate de organizație în rapoartele sale comparative;*
- *va încuraja în continuare activitatea Coaliției pentru competențe și locuri de muncă în sectorul digital⁴³ de sprijinire a competențelor digitale, inclusiv pentru participarea în societate;*
- *va continua să pună în aplicare Planul de acțiune pentru educația digitală⁴⁴ și să sprijine inițiative precum stagiul „Oportunitatea digitală”⁴⁵, care vizează consolidarea competențelor digitale și a gradului de conștientizare ale cetățenilor europeni – în special, ale tinerei generații – și promovarea valorilor comune și a incluziunii.*

3.4. Sprijinirea jurnalismului de calitate ca element esențial al unei societăți democratice

Mass-media de știri – inclusiv cele publice – și jurnalismul de calitate joacă un rol important, oferind cetățenilor informații de înaltă calitate și variate. Prin asigurarea unui cadru mediatic pluralist și variat, acestea pot descoperi, contrabalansa și atenua dezinformările.

În condițiile unui mediu digital în permanentă evoluție, este necesar să se investească în jurnalismul de înaltă calitate, să se consolideze încrederea în rolul democratic și societal esențial al jurnalismului de calitate, atât online, cât și offline, și să se încurajeze mass-media de știri de calitate să utilizeze forme inovatoare de jurnalism.

Potrivit sondajului Eurobarometru, cetățenii percep mass-media tradițională ca fiind cea mai de încredere sursă de știri: radioul (70 %), televiziunea (66 %) și ziarele și revistele de știri tipărite (63 %). Sursele de știri cu cel mai scăzut grad de încredere sunt site-urile web care găzduiesc materiale video (27 %) și rețelele sociale online (26 %). Respondenții

⁴² <https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/saferinternet4eu>.

⁴³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/specific-actions-digital-education-action-plan>.

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-opportunity-traineeships-boosting-digital-skills-job>.

mai tineri au o tendință mai mare să aibă încredere în știrile și informațiile pe care le accesează online⁴⁶.

De asemenea, este necesar să se reechilibreze relația dintre mass-media și platformele online. Acest lucru va fi facilitat printr-o aprobare rapidă a reformei drepturilor de autor la nivelul UE, ceea ce va duce la îmbunătățirea situației editorilor și va asigura o distribuție mai echitabilă a veniturilor între titularii de drepturi și platforme, ajutând în special mass-media de știri și jurnaliștii să-și monetizeze conținutul.

Jurnaliștii și profesioniștii din domeniul mass-mediei ar trebui, de asemenea, să profite de oportunitățile oferite de noile tehnologii și să dobândească competențele digitale care să le permită să utilizeze analizele datelor și ale platformelor de comunicare socială, pentru a-și îmbunătăți capacitățile de găsire și de verificare a informațiilor.

În fine, sprijinul public pentru mass-media și serviciile publice de mass-media este foarte important pentru furnizarea de informații de înaltă calitate și protejarea jurnalismului în interes public. Măsurile de sprijin ale statelor membre în vederea atingerii obiectivelor de interes comun pentru UE, cum ar fi libertatea și pluralismul mass-media, au fost declarate compatibile cu normele UE privind ajutoarele de stat, astfel cum o demonstrează deciziile Comisiei privind ajutoarele acordate mass-mediei⁴⁷.

Statele membre sunt încurajate să aibă în vedere instituirea unor scheme de ajutoare orizontale pentru a remedia disfuncționalitățile pieței care afectează sustenabilitatea jurnalismului de calitate, precum și instituirea unor măsuri de sprijin pentru activități specifice, cum ar fi programele de formare pentru jurnaliști și inovarea în materie de servicii și produse.

Normele existente⁴⁸ precizează condițiile în care sprijinul public poate fi acordat de către statele membre. Pentru a îmbunătăți transparența și predictibilitatea aplicării ajutoarelor de stat în acest domeniu, Comisia va crea un registru online disponibil publicului, cu trimitere la normele aplicabile privind ajutoarele de stat și cazurile

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2183>.

⁴⁷ Mai precis, Comisia a aprobat ajutoarele acordate agențiilor de știri (de exemplu cazul SA.30481 – Ajutor de stat în favoarea Agence France-Press (AFP), Franța, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_30481), schemele generale de ajutor pentru presă (de exemplu cazul SA.36366 – Ajutor pentru producție și inovare acordat presei scrise, Danemarca, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_36366) și schemele care vizează publicațiile cu venituri limitate din publicitate (de exemplu cazul SA.47973 – Decretul din 2015 referitor la ajutorul acordat presei franceze, Franța http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47973).

⁴⁸ În ceea ce privește serviciul public de radiodifuziune, există orientări detaliate specifice (Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea normelor privind ajutoarele de stat serviciilor publice de radiodifuziune, JO C 257, 27.10.2009, p. 1). În funcție de tipul de asistență preconizat, orientările referitoare la ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare (Comunicarea Comisiei – Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare, JO C 198, 27.6.2014, p. 1) și Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare [Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat, JO L 187, 26.6.2014, p. 1, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2017/1084 al Comisiei din 14 iunie 2017, JO L 156, 20.6.2017, p. 1] pot fi, de asemenea, relevante.

anterioare relevante. În plus, în registrul de transparență vor fi accesibile informații actualizate periodic cu privire la ajutoarele acordate de statele membre.⁴⁹

Comisia va lansa o cerere de propuneri în 2018 pentru producția și diseminarea de știri de calitate cu privire la afacerile UE prin intermediul mass-mediei de știri bazate pe date.

Pe baza proiectelor în curs, Comisia va explora posibilitățile de a spori finanțarea inițiativelor care promovează libertatea și pluralismul mass-mediei, mass-media de știri și jurnalismul de calitate, inclusiv pentru a sprijini dobândirea de competențe, formarea jurnaliștilor, noile tehnologii pentru redacțiile de știri și platformele de colaborare bazate pe date.

Setul de instrumente pentru profesioniștii din mass-media cu privire la informarea din perspectiva drepturilor fundamentale al Agenției pentru Drepturi Fundamentale va oferi jurnaliștilor recomandări, sugestii și instrumente cu privire la modalitatea de gestionare a dilemelor etice, inclusiv a dezinformării, din perspectiva drepturilor fundamentale.

3.5. Contracurarea amenințărilor interne și externe de dezinformare prin comunicare strategică

Comunicarea și acțiunile de sensibilizare din partea autorităților publice fac parte integrantă din răspunsul la dezinformare. Pe lângă detectarea și analizarea datelor, comunicarea strategică necesită activități adecvate de informare pentru a combate discursurile false. Măsurile prezentate în secțiunea 3.1 vor permite detectarea și analizarea dezinformării online într-un mod mai exact și în timp util și vor facilita comunicarea strategică despre Europa și politicile UE.

Acest lucru este deosebit de important, având în vedere că UE constituie adesea o țintă a campaniilor de dezinformare cu scopul de a aduce prejudicii instituțiilor, politicilor, acțiunilor și valorilor sale. Sursele acestor activități pot fi interne sau externe, actori privați sau publici care își desfășoară activitățile atât pe teritoriul UE, cât și în țări terțe. După cum s-a menționat, în 2015, în cadrul Serviciului European de Acțiune Externă a fost înființat grupul operativ East Stratcom, pentru a aborda campaniile de dezinformare în curs ale Rusiei, în semn de recunoaștere a unei dimensiuni importante a acestei provocări. De asemenea, în 2016, în cadrul Centrului de situații și de analiză a informațiilor al UE a fost instituită celula de fuziune a UE împotriva amenințărilor hibride, pentru a monitoriza și a aborda amenințările hibride din partea actorilor străini, inclusiv dezinformarea, menite să influențeze deciziile politice din cadrul UE și din vecinătatea sa. Aceste instituții, împreună cu recent înființatul Centru European de Excelență pentru Contracurarea Amenințărilor Hibride, constituie baza unui răspuns european consolidat⁵⁰ și sunt elemente importante ale cooperării dintre UE și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord pentru a îmbunătăți reziliența, coordonarea și pregătirea Europei împotriva interferențelor hibride.

⁴⁹ Pagina de căutare publică privind transparența ajutoarelor de stat:

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?id=changeLanguage>.

⁵⁰ *Cadrul comun privind contracurarea amenințărilor hibride: un răspuns al Uniunii Europene*, Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu din 6 aprilie 2016, JOIN(2016) 18 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016JC0018&qid=1524652901767&from=EN>.

În cooperare cu Serviciul European de Acțiune Externă, Comisia își va consolida capacitatea de comunicare strategică, în primul rând prin îmbunătățirea coordonării interne a activităților sale de comunicare care vizează combaterea dezinformării.

În cooperare cu Serviciul European de Acțiune Externă, Comisia va extinde această colaborare, cunoștințele și activitățile sale la alte instituții ale UE și, prin intermediul unui mecanism adecvat, la statele membre. Rețeaua va utiliza datele colectate de platforma online securizată privind dezinformarea, menționată în secțiunea 3.1.2, pentru a elabora activități de informare cu scopul de a combate discursurile false despre Europa și dezinformarea, în interiorul și în afara UE.

Comisia și Serviciul European de Acțiune Externă vor analiza și alte opțiuni de a dezvolta răspunsuri de comunicare strategică și alte mecanisme, împreună cu statele membre, pentru a consolida reziliența, precum și pentru a combate campaniile de dezinformare și interferențele hibride sistematice ale guvernelor străine îndreptate împotriva cetățenilor și a entităților din UE.

În cooperare cu Serviciul European de Acțiune Externă, Comisia va prezenta în luna iunie un raport cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește consolidarea capacităților necesare pentru a gestiona amenințările hibride, inclusiv în materie de securitate cibernetică, comunicare strategică și contrainformații.

4. CONCLUZIE

Un ecosistem informațional performant, liber și pluralist, bazat pe standarde profesionale ridicate, este indispensabil pentru o dezbatere democratică sănătoasă. Comisia este atentă la amenințările reprezentate de dezinformare pentru societățile noastre deschise și democratice. Prezenta comunicare prezintă o abordare globală care urmărește să răspundă acestor amenințări grave prin promovarea unor ecosisteme digitale bazate pe transparență, prin privilegierea informațiilor de înaltă calitate, prin responsabilizarea cetățenilor împotriva dezinformării, precum și prin protejarea democrațiilor și proceselor noastre de elaborare a politicilor. Comisia invită toate părțile interesate să își intensifice eforturile în mod semnificativ pentru a gestiona problema în mod adecvat și consideră că acțiunile descrise mai sus, dacă sunt puse în aplicare în mod eficace, vor contribui în mod substanțial la contracararea dezinformării online. Cu toate acestea, Comisia își va continua lucrările în acest domeniu.

Până în decembrie 2018, Comisia va prezenta un raport cu privire la progresele înregistrate, în care va examina și necesitatea unor măsuri suplimentare pentru a asigura monitorizarea continuă și evaluarea acțiunilor prezentate.